

Sekreter og eksk्रेter: Det hjelper med en akademisk innstilling

Som lege eller medisinstudent får man av og til spørsmålet: Hvordan orker du å jobbe med blod, oppkast, urin og avføring? Vi har samlet tre medisinstudenter til en samtale utenom det vanlige.

I en kronikk i dette nummeret av Tidsskriftet betrakter Lise Widding Isaksen menneskekroppens sekreter og eksk्रेter ut fra antropologisk og sosiologisk synsvinkel (1). At de dunstende kroppsproduktene er forbundet med både ambivalens og ubehag, er neppe overraskende. Hva som får leger, omtrent uten å mukke, til å eksponere seg for blod, puss, urin eller avføring, er kanskje et større mysterium.

Tidsskriftet har møtt de tre medisinstudentene Kaja Serine Heidenreich (Trondheim), Sigurd Høye (Oslo) og Mette Sagsveen (Tromsø).

Tidsskriftet: – Hvordan forholder man seg til å måtte undersøke og arbeide med sekreter og eksk्रेter?

Kaja: – Innimellom er det ekkelt, men stort sett går det greit. Det er viktig for meg å vite at jeg i noen grad er beskyttet, gjennom arbeidsklær, hansker og håndhygiene. Hvis jeg selv har småsår på fingrene, er det guffent å håndtere det meste. Da føler jeg med ubeskyttet.

– Jeg har jobbet i hjemmesykepleien, og det var ikke alltid like lett. Mye urin og avføring, vi brukte private klær, og hadde ikke alltid så gode forhold for skikkelig håndvask. Noen ganger følte jeg at E coli-bakterier nærmest hoppet opp på meg! Men på medisinstudiet lærte jeg fort at bakteriene ikke hopper.

Sigurd: – Det går et skille mellom kroppens avfallsprodukter som avføring og urin, og for eksempel puss som jeg forbinder med sykdom og legearbeid.

– Det faglige perspektivet tar fort over for følelsen av ekkelhet. Første gang jeg gjorde en rektal eksplorasjon, var situasjonen litt absurd. Etter hvert som jeg fikk mer øvelse med det, kunne jeg konsentrere meg om å gjøre en best mulig undersøkelse. Når jeg nå nærmer meg slutten av studiet, har den distanserte, faglige opplevelsen av tingene tatt over for ekkelhetsfølelsen. Jeg gruer meg ikke til å gjøre undersøkelser av urin eller avføring. Så er det heller ikke så store mengder som trengs til mikroskopering eller en HemoFec-test. Når det gjelder blod, syntes jeg lenge at det var litt ubehagelig, men ikke ekkelt.

– Det er viktig å huske på pasientens opplevelse av situasjonen. Pasienten blir jo ikke vant til å få sine intime utsondringer eller kroppsåpninger gransket, og forventer at legen opptrer profesjonelt.

Mette: – Jeg har prøvd meg i jobben som pleieassistent. Det er ikke akkurat behagelig

– Fagligheten tok ganske fort over for ekkelheten, mener Sigurd Høye, Kaja Serine Heidenreich og Mette Sagsveen om deres forhold til sekreter og eksk्रेter. Foto T. Sundar

å tørke opp etter andre. Men på barneskolen hadde vi faktisk kurs i hvordan å vaske bad og toaletter. Mine foreldre var så fornøyd med hva jeg hadde lært, at det senere var jeg som fikk jobben. Så jeg er vant til litt av hvert!

– Blod har jeg ingen problemer med. Det er rent og edelt, noe livsnødvendig. Da er svette og kroppslukt mer ubehagelig.

Tidsskriftet: – Var det vanskelig eller tidkrevende å vende seg til å arbeide med blod og urin?

Kaja: – Urin er uproblematisk, det er i utgangspunktet helt rent. Blod, derimot, gir mange flere assosiasjoner.

Sigurd: – I en laboratoriesituasjon distanserer man seg fra opplevelsen urin og blod som noe ekkelt.

Mette: – Laboratoriearbeid med blod og urin er langt mindre ubehagelig enn for eksempel disseksjoner på humane kadavre, det siste tar også lengre tid å vende seg til.

Tidsskriftet: – Har eksponeringen overfor eksk्रेter og sekreter forandret ditt syn på eller forventninger til legearbeid?

Sigurd: – Vi slipper å tørke opp søl og skifte på sår. Det blir stort sett overlatt til andre yrkesgrupper. Og jeg må si at jeg er glad jeg slipper dette. Jeg var innstilt på et akademisk studium, men det er blitt mindre akademia og mer «promp og bæs» enn jeg hadde forestilt meg. Man kan jo opparbeide en akademisk innstilling til promp og bæs, også. Jeg synes ikke det er verre å tenke seg en le-

gejobb etter å ha blitt utsatt for alle mulige utsondringer. Men det har gjort inntrykk at vi blir vant til, og får pasientenes tillatelse til, å rote og grave i utsondringer, kroppsåpninger, livshistorie, oppførsel, familieforhold, symptomer, osv.

Mette: – Begge mine foreldre er leger. Det har nok hatt litt å si. Jeg synes egentlig ikke det er så ille, dette med lukter, sekreter og eksk्रेter.

– Tom Sundar, Tidsskriftet
tom.sundar@legeforeningen.no

Litteratur

1. Widding Isaksen L. Kroppsutsondringers symbolske makt. Tidsskr Nor Lægeforen 2002; 122: 79–81.